

Profile Ośrodków Przedsiębiorczości i Innowacji

Na potrzeby weryfikacji potencjału infrastrukturalnego i merytorycznego dokonano profilowania Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości, biorąc pod uwagę ich cechy charakterystyczne i typowe zakresy działania. Profile zostały opracowane w oparciu o środowiskowe standardy działania Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce¹ oraz definicje dotyczące specyfiki prowadzenia działalności klastrowej.

1. Ośrodki szkoleniowo – doradcze (OSD)

Ośrodki szkoleniowo-doradcze (OSD) to podmioty, których zadaniem jest szeroka promocja przedsiębiorczości (często wsparcie grup dyskryminowanych) oraz dostarczanie usług wsparcia małym firmom i aktywizacja rozwoju regionów peryferyjnych lub dotkniętych kryzysem. OSD najczęściej spotykane są pod nazwami: Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, Centrum Wspierania Biznesu, Klub Przedsiębiorczości, Punkt Konsultacyjno-Doradczy. Działają na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz poprawy konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Cele działalności tych ośrodków są integralnie związane z potrzebami i wymaganiami lokalnych rynków pracy. Obejmują one w szczególności:

- wspieranie i popularyzowanie idei przedsiębiorczości i samozatrudnienia;
- aktywne wspieranie inicjatyw lokalnej społeczności w zakresie tworzenia oraz rozwijania małych i średnich przedsiębiorstw;
- aktywną współpracę z lokalną (samorządową i rządową) administracją oraz innymi organizacjami (prywatnymi, pozarządowymi i in.), w celu tworzenia wspólnej płaszczyzny do działań na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego regionu;
- aktywne włączanie się w doraźne akcje, w sytuacjach wynikających z potrzeb gospodarczych lub społecznych w regionie.

2. Centrum Transferu Technologii

Centra Transferu Technologii (CTT) to podmioty powoływane przez uczelnię lub instytut Polskiej Akademii Nauk w celu sprzedaży lub nieodpłatnego przekazywania do gospodarki wyników badań i prac rozwojowych prowadzonych wewnątrz instytucji naukowej. Ich zadaniem jest oferowanie wsparcia w procesie transferu wiedzy i technologii, w tym wdrażaniu i komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych powstających na uczelni i we współpracy z innymi podmiotami.

Zakres działań CTT obejmuje w szczególności:

- wsparcie ochrony i zarządzania własnością intelektualną na uczelniach oraz w instytutach badawczych;
- negocjowanie warunków udzielenia licencji lub sprzedaży wyników badań, nawiązywanie i formalizację kontaktów przedsiębiorców z naukowcami;
- promocję wyników badań naukowych;

¹ <https://sooipp.org.pl/standardy-dzialania-osrodkow-innowacji>

- informowanie biznesu o ofercie jednostki naukowej, zbieranie zapotrzebowania przedsiębiorców na usługi badawczo-rozwojowe;
- oferowanie przedstawicielom biznesu dostępu do baz danych i informacji o wynikach badań naukowych;
- analizę potencjału wdrożeniowego wyników badań naukowych i prac rozwojowych;
- badania i analizy rynku produktów powstałych w wyniku prac B+R;
- reprezentowanie instytucji naukowej w procesie komercjalizacji wyników prac B+R (negocjacje i sprzedaż patentów, know-how, zawieranie umów licencyjnych, udzielanie odpłatnych licencji w imieniu jednostki macierzystej, itp.).

3. Centrum Innowacji

Centra Innowacji (CI) to podmioty, które świadczą klientom wyspecjalizowane usługi o charakterze proinnowacyjnym (informacyjne, doradcze i szkoleniowe). Ich zadaniem jest oferowanie wsparcia na każdym etapie procesu wdrażania innowacji w działalności przedsiębiorstwa, jak również popularyzowanie i zachęcanie do proinnowacyjnych działań wśród przedsiębiorców.

Zakres działań CI obejmuje w szczególności:

- usługi proinnowacyjne, w tym transfer i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań;
- usługi wspierające efektywne wdrażanie innowacji, w tym ocena przedsięwzięć innowacyjnych, doradztwo technologiczne, finansowe, marketingowe, prawne i organizacyjne;
- kojarzenie przedsiębiorców z pracownikami naukowymi, m.in.: poprzez kontakty z CTT, z instytucjami badawczo-rozwojowymi oraz z właścicielami technologii i know-how;
- wsparcie przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków finansowych oraz partnerów do realizacji projektów wdrażania innowacji;
- komercjalizacja innowacji na linii sektor nauka-biznes (N&B) i biznes-biznes (B&B).

4. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy (B+R)

Ośrodek o profilu badawczo-rozwojowym (B+R) - to podmiot świadczący klientom wyspecjalizowane usługi o charakterze badawczo-rozwojowym rozumiane, jako działalność twórcza w zakresie wsparcia przedsiębiorców w ich działalności innowacyjnej. Usługi w obszarze B+R mają na celu opracowanie/udokonalenie i wdrożenie innowacji (produktów, usług, procesów) w przedsiębiorstwie z wykorzystaniem specjalistycznej infrastruktury badawczej i poprzez realizację badań przemysłowych oraz eksperymentalnych prac rozwojowych.

Zakres działań ośrodka o profilu B+R obejmuje w szczególności:

- organizację oraz prowadzenie badań, w tym:
 - *badan przemysłowych* rozumianych jako badania planowane lub badania krytyczne mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności celem opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub też wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług. Badania te obejmują tworzenie

elementów składowych systemów złożonych, szczególnie do oceny przydatności technologii rodzajowych, z wyjątkiem prototypów objętych zakresem prac rozwojowych;

- *eksperymentalnych prac rozwojowych* - oznaczających zdobywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i biznesu oraz innej stosownej wiedzy i umiejętności w celu opracowywania nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług. Prace te obejmują m.in. opracowanie prototypów, projektów pilotażowych, demonstracje, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu modelowych warunków rzeczywistych, w celu dalszego ich doskonalenia technicznego;
- zapewnienie dostępu do infrastruktury badawczej do realizacji oferowanych usług, rozumianych jako obiekty wyposażone w specjalistyczne instalacje, aparaturę laboratoryjną, przyrządy badawcze i inne urządzenia funkcjonalnie dostosowane do prowadzenia badań naukowych w określonych obszarach badawczych, jak również zasoby oparte na wiedzy (zbiory, archiwa lub uporządkowane informacje naukowe, infrastrukturę i oprogramowanie oparte na technologiach informacyjno-komunikacyjnych);
- upowszechnianie wyników prac badawczych polegające na rozpowszechnianiu na szeroką skalę wyników działań B+R poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy.

5. Klaster

Klasy to geograficzne koncentracje wzajemnie powiązanych ze sobą przedsiębiorstw i instytucji specjalizujących się w określonym obszarze działalności gospodarczej². Zgodnie z definicją OECD klasy są specyficzną formą powiązań pomiędzy podmiotami, opartą na współzależnościach, kooperacji i zaufaniu.

Przedsiębiorstwa klasy produkują i sprzedają podobne lub komplementarne produkty, stając w ten sposób w obliczu wspólnych wyzwań i możliwości. Koncentracja ta: skutkuje korzyściami zewnętrznymi, takimi jak powstanie wyspecjalizowanych dostawców surowców i komponentów oraz rozwój specyficznych sektorowych umiejętności: sprzyja powstaniu specjalistycznych usług technicznych, administracyjnych i finansowych.

Klasy tworzą sprzyjające warunki dla rozwoju sieci prywatnych i publicznych instytucji lokalnych wspierających lokalny rozwój gospodarczy poprzez promowanie kolektywnego uczenia się i dyfuzję innowacji przez formalną i nieformalną koordynację³. Członkowie klasy powierzają koordynację swojej działalności jednemu ze swoich członków lub tworzą/zatrudniają osobny podmiot dla realizacji tych zadań. Pełni on rolę **koordynatora/lidera** klasy organizując działania pożądane przez jego członków i reprezentując na zewnątrz interesy klasy jako całości.

² E. Wojnicka, Rola klastrów innowacyjnych w Unii Europejskiej, Wspólnoty Europejskie 2002, nr 5.

³ Ceglie G., Clara M., Dini M., 1999. SME cluster and network development in developing countries: The experience of UNIDO, Private Sector Development Branch. UNIDO., 1999, s. 2.

6. Park Naukowo-Technologiczny⁴

Park naukowo-technologiczny to organizacja, która integruje przedsiębiorstwa, instytucje badawcze i organizacje wspierające innowacje, tworząc sprzyjające środowisko do badań, rozwoju i komercjalizacji nowych technologii.

Misją parku naukowo-technologicznego jest wspieranie procesów wdrażania rezultatów prac badawczych w przedsiębiorstwach, wsparcie procesu tworzenia i rozwoju firm spin-off, spin-out oraz wspieranie przedsiębiorstw w procesie rozwoju wdrażanych technologii. Swoją misję parki naukowo-technologiczne realizują świadcząc następujące usługi:

- udostępnianie powierzchni dostosowanej do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza badawczo-rozwojowej, infrastruktury laboratoryjnej i badawczej w parku lub w placówkach naukowych z nim współpracujących;
- usługi badawczo-rozwojowe;
- usługi proinnowacyjne⁵;
- usługi wspierające biznes, takich jak: doradztwo finansowe, marketingowe, prawne, patentowe, organizacyjne i technologiczne;
- pośrednictwo we współpracy z instytucjami naukowymi i z inwestorami;
- usługi w zakresie pozyskania finansowania zewnętrznego dla firmy.

7. Inkubator Technologiczny⁶

Inkubator technologiczny to organizacyjnie wydzielona jednostka, oferująca kompleksowe wsparcie trwające zazwyczaj 3-5 lat, obejmujące dostęp do infrastruktury, doradztwo, szkolenia z rozwoju biznesu, działania networkingowe i budujące społeczność inkubowanych firm, oraz dostęp do know-how, badań, zasobów finansowych i usług technicznego wsparcia. W szczególnych sytuacjach inkubacja może być prowadzona bez uwzględnienia elementu infrastrukturalnego, ale przy kontynuacji świadczenia usług wsparcia. Program może być realizowany w formie tradycyjnej, w dedykowanych przestrzeniach, online lub w modelu hybrydowym.

Inkubator technologiczny:

- udostępnia firmom powierzchnie do prowadzenia działalności gospodarczej i rozwojowej oraz laboratoria;
- świadczy usługi biurowo-administracyjne;

⁴ zgodnie z "Standardy działania i dobre praktyki w ośrodkach innowacji", pod red. M. Mażewska, A. Milczarczyk, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań/Warszawa 2013

⁵ Zgodnie z definicją zamieszczoną w K.B. Matusiak (red.), Innowacje i transfer..., wyd. cyt., s. 317, pod pojęciem usług proinnowacyjnych należy rozumieć te świadczone na rzecz przedsiębiorcy w celu skrócenia czasu „wejścia na rynek” i zwiększenia jego konkurencyjności, dzięki wprowadzeniu innowacji w zakresie wytwarzanych produktów i świadczonych usług lub wprowadzeniu innowacyjnej technologii, zmian organizacyjnych oraz rozwiązań marketingowych.

⁶ zgodnie z "Standardy działania i dobre praktyki w ośrodkach innowacji", pod red. M. Mażewska, A. Milczarczyk, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań/Warszawa 2013

- świadczy usługi wspierające biznes, np. doradztwo finansowe, marketingowe, prawne, organizacyjne i technologiczne;
- świadczy usługi proinnowacyjne;
- kontakty z instytucjami naukowymi i rozwiniętymi firmami technologicznymi;
- prowadzi ocenę przedsięwzięć innowacyjnych;
- wspiera firmy w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych, w tym od inwestorów kapitałowych (aniołów biznesu, funduszy Seed i Venture Capital).

8. Inkubator Przedsiębiorczości

Inkubator przedsiębiorczości to organizacyjnie wydzielona jednostka, oferująca kompleksowe wsparcie trwające zazwyczaj 3-5 lat, obejmujące infrastrukturę, doradztwo, szkolenia z rozwoju biznesu, działania networkingowe i budujące społeczność inkubowanych firm, oraz dostęp do know-how, badań, zasobów finansowych i usług technicznego wsparcia. W szczególnych sytuacjach inkubacja może być prowadzona bez uwzględnienia elementu infrastrukturalnego, ale przy kontynuacji świadczenia usług wsparcia. Celem programu inkubacji jest wspieranie rozwoju gospodarczego regionu w wyniku tworzenia trwałych miejsc pracy, dzięki tworzeniu sprzyjających warunków do powstawania nowych firm o długim okresie przeżywalności, a także pomoc w ich rozwoju.

W zakres aktywności inkubacyjnej powinny wchodzić w pierwszej kolejności:

- usługi wspierające biznes, np. doradztwo finansowe, marketingowe, prawne, organizacyjne i technologiczne,
- usługi organizacji wsparcia finansowego ze środków własnych inkubatora lub z zewnętrznych źródeł finansowania,
- organizacja i wsparcie networkingu między uczestnikami programu.

Sposób realizacji programu zależy jest zarówno od zasobów ośrodka i koncepcji jego realizacji, jak i warunków zewnętrznych (np. ograniczenia epidemiczne lub grupa beneficjentów z wybranej branży). Realizacja programu może odbywać się w formie tradycyjnej w przeznaczonych do tego celu pomieszczeniach (z wykorzystaniem zaplecza infrastrukturalnego), online (w wersji bez zaplecza infrastrukturalnego - biura na wynajem) lub hybrydowo. Bez względu na formę realizacji programu ważne jest, aby zostały opracowane i wdrożone kryteria naboru, standardy obsługi klienta, procedury pozwalające monitorować i oceniać efektywność realizacji programu, jak też pracę mentorów, doradców i trenerów zaangażowanych w proces inkubacji.

9. Spółka Celowa

Spółki Celowe to podmioty powoływane osobno lub wspólnie⁷ przez:

1. Uczelnię Wyższą odpowiednio na bazie zapisów Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz.U. 2023 poz. 742 z późn. zm.),
2. Polską Akademię Nauk odpowiednio na bazie zapisów Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 1796)
3. Podmioty tworzące Sieć Badawczą Łukasiewicz odpowiednio na bazie zapisów Ustawy z dnia 21

⁷ Z zastrzeżeniem iż Uczelnie Wyższe/ Polska Akademia Nauk/ Podmioty tworzące Sieć Badawczą Łukasiewicz są osobno lub wspólnie wyłącznymi udziałowcami Spółki Celowej.

Ich zadaniem jest oferowanie wsparcia w procesie transferu wiedzy i technologii, w tym wdrażaniu i komercjalizacji pośredniej oraz bezpośredniej wyników badań naukowych i prac rozwojowych powstających w strukturach Udziałowców i we współpracy z innymi podmiotami.

Zakres działań Spółek celowych obejmuje w szczególności:

- wsparcie ochrony i zarządzania własnością intelektualną u Udziałowców;
- negocjowanie warunków udzielenia licencji lub sprzedaży wyników badań, nawiązywanie i formalizację kontaktów przedsiębiorców z naukowcami;
- promocję wyników badań naukowych;
- informowanie biznesu o ofercie Udziałowców, zbieranie zapotrzebowania przedsiębiorców na usługi badawczo-rozwojowe;
- oferowanie przedstawicielom biznesu dostępu do baz danych i informacji o wynikach badań naukowych;
- analizę potencjału wdrożeniowego wyników badań naukowych i prac rozwojowych;
- badania i analizy rynku produktów powstałych w wyniku prac B+R;
- reprezentowanie Udziałowców w procesie komercjalizacji wyników prac B+R (negocjacje i sprzedaż patentów, know-how, zawieranie umów licencyjnych, udzielanie odpłatnych licencji w imieniu jednostki macierzystej, itp.);
- wsparcie procesu tworzenia i rozwoju firm spin-off, spin-out wywodzących się z jednostek naukowych oraz wspieranie przedsiębiorstw w procesie rozwoju wdrażanych technologii.